

ŽÁK SEKUNDÁRNÍ ŠKOLY

Pramen: Kalhous, Z., Obst, O. *Didaktika sekundární školy*. Olomouc, UP 2003.

Kalhous, Z., Obst. *Školní didaktika*.

Praha: Portál, 2002.

Pedagogickopsychologická charakteristika žáka sekundární školy

- Věkové vymezení období: 11 – 19 let
- Členění období: pubescence - 11 – 15 let
adolescence - 15 - 20 let
- Členění puberty: prepuberta – dívky 11-13 let
chlapci – o 1 – 2roky později
vlastní puberta (2. fáze puberty)
- Sekulární akcelerace – urychlení nástupu dospívání, urychlení růstu - zkrácení doby dětství a oddálení plné dospělosti

Hlavní psychologické charakteristiky dospívání

- Emoční labilita – časté a nápadné změny nálad, impulsivní jednání, nestálost a nepředvídatelnost reakcí postojů.
- Výkyvy ve školním prospěchu – pro obtíže s koncentrací.
- Zvýšená únavnost – střídání ochablosti a apatičnosti s krátkými fázemi zvýšené aktivity, neurovegetativní poruchy, zhoršení spánku .
- Zvýšené sebezpozorování – denní snění, vzdalování se od reality

- **Zájem o sport** –na základě větší síly, hbitosti a jemné pohybové koordinace. Úspěchy ve sportu jsou důležité pro vytváření a posilování sebecitu.
- **Smyslové vnímání** zejména zrakové dosahuje maxima a souvisí více s abstraktním myšlením. Představy jsou méně živé.
- **Schopnost práce s obecnými pojmy** – nezávisí již tolik na názorných předlohách.
- **Schopnost nacházet alternativy při řešení problémů** – ověřování a hodnocení alternativ, vytváření hypotéz.
- **Schopnost vytvářet hypotézy** které navycházejí z reálné skutečnosti.
- **Schopnost používat logické operace** nezávisle na obsahu soudů (algebra, fyzikální zákonitosti...)
- **Kritický přístup k myšlení** vlastnímu i cizímu
- **Nerovnoměrnost vývoje**

Socializace v období dospívání

- **Je charakterizována uvolňováním závislosti na rodičích a navazováním významnějších vztahů k vrstevníkům. Čím větší jistotu dávaly dítěti vztahy v rodině, tím tím snadněji probíhá proces osamostatňování.**
- **Vrstevnická skupina působí jako významný socializační činitel. Konformita ve skupině je obranou před autoritativním působením dospělých.**
- **Objevuje se potřeba párového přátelství.**
- **Výchovně škodlivě působí nesoulad mezi proklamacemi dospělých a jejich skutečným jednáním.**

Žák v současné škole

Rozpory v období dospívání:

- rozpor mezi fyzickou a sociální zralostí,
- rozpor mezi rolí a statusem,
- rozpor mezi hodnotami mladé a starší generace,
- rozpor mezi hodnotami rodiny a vnější společnosti.

Vztah učitel – žák:

- učitelé nejčastěji chápou žáky jako podřízené, nikoliv jako partnery,
- žáci v české škole jsou pasivní, neochotní ke spolupráci,
- žáci nejsou účastníky tvorby řádů, pravidel a projektů škol ,
- žáci nejsou dostatečně vedeni k samostatnosti a kreativě.

Charakteristiky nadaného žáka

- **Svémi znalostmi přesahuje stanovené požadavky,**
- **odpovídá rychle a s jistotou,**
- **snadno a rychle chápe nové učivo,**
- **často uvede tvořivé odpovědi,**
- **spontánně se zajímá o další informace,**
- **rozvíjí v preferovaném oboru zájmovou činnost,**
- **snaží se své znalosti a dovednosti uplatnit.**

Doplňující charakteristiky:

- má pozitivní vztah ke škole a k učitelům,
- má dobré postavení ve třídě mezi vrstevníky,
- má adekvátní úroveň sebehodnocení.

Nadáním je možno označovat

- schopnost konzumovat, analyzovat a reprodukovat informace,
- ale také schopnost vytvářet nové informace.

Školy věnují větší pozornost schopnosti reprodukci vědomostí

Diferenciace ve výuce

- Vnější diferenciace jde o formy výuky, v nichž jsou nadanější žáci oddělováni od ostatních
 - ve třídách s rozšířenou výukou jazyků, matematiky, tělesné výchovy apod.
 - ve třídách, kde žáci dostávají náročnější úkoly, nebo je rozšířeno kurikulum,
 - přechodem žáků ZŠ na víceletá gymnázia.
- Vnitřní diferenciace – jde o formu výuky, kdy žáci různého nadání pracují společně
 - ve skupinách,
 - mají různé domácí úkoly, event. pomáhají spolužákům,
 - nadaní žáci se účastní olympiád a soutěží,
 - nadaní žáci se účastní výuky v nepovinných a volitelných předmětech.

Handicapovaný žák ve výuce

Druhy postižení: zrakové, sluchové, řečové, tělesné (včetně nemocných žáků), mentální.

Obtížná vychovatelnost, poruchy učení, kombinovaná postižení.

Pedagogická integrace postižených žáků – poskytuje žákům více sociálních a vzdělávacích podnětů a výhod než segregované formy.

Předpoklady úspěšné integrace:

- příprava postiženého žáka,
- příprava vyučujících učitelů,
- příprava nepostižených vrstevníků,
- příprava rodičů všech žáků

Úkoly školy:

- **organizační a legislativní zajištění integrace (vyhláška MŠMT ČR č. 291/1991 Sb.)**
- **tvorba individuálního vzdělávacího programu který obsahuje**
 - 1 formulaci speciálních vzdělávacích činností,**
 - 2 šíři účasti dítěte ve vzdělávacím programu běžné třídy,**
 - 3 formulaci krátkodobých i celoročních cílů,**
 - 4 časové zařazení speciálních činností,**
 - 5 průběžné hodnocení,**
 - 6 osobnostní zajištění vyučujícími.**

Žák jiného etnika a žák s jiným prvním jazykem

- **Romská minorita:**

- Příčiny školní neúspěšnosti romských dětí:

- nedostačující respekt české školy k etnokulturní, sociální, jazykové a psychické odlišnosti romských žáků,
 - nízká úroveň vzdělání romských rodičů,
 - děti nemají doma podmínky pro přípravu do školy,
 - učitelé nejsou připraveni na výchovu a vzdělávání romských dětí,
 - děti často přicházejí do školy s jazykovým handicapem,
 - neexistence multietnické výchovy,
 - absence systematické školské politiky zaměřené na podporu vzdělanostních šancí romských dětí.

- **Žáci z jiného jazykového prostředí**

- je možno přejímat zkušenosti ze zemí s multikulturní společností (USA, V. Británie)